

Szakképzési reform

2020. SZEPTEMBERBEN ÚJ RENDSZERBEN INDUL A SZAKKÉPZÉS

Tóth József

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvényt november 28-án hirdették ki. A törvény alapjában megváltoztatta a szakképzést. A jövő kihívásához a tudás alapú gyakorlati oktatás, a kreatív gondolkodású digitális tudással is felkészített szakemberek képzése szükséges. A jövő technikusait és szakmunkásait az átalakított iskola-centrumokban fogják képezni. A technikusok az 1–2. évben, a szakmunkások az 1. évben ágazati alapképzésben részesülnek. Ebből ágazati alapvizsgát is tesznek. Ez biztosítja, hogy itt még az ágazaton belül tudjanak szakmát és szakirányt változtatni. A technikusok a 3–5. évben, a szakmunkások a 2–3. évben kapják meg a duális szakmai képzést. A technikusok a 4. év végén előrehozott érettségit tesznek, az 5. év végén pedig a nyelvvizsgát és a technikus vizsgát is abszolválják. A technikus vizsga emelt szintű érettséginek felel meg, és egyben a szakirányú egyetemre felvételt is biztosít.

A kreatív vizuális ágazatban az alábbi szakmák találhatóak:

- ◆ Dekoratív technikus
- ◆ Fotográfus technikus
 - ◆ Kreatív fotográfus szakirány
 - ◆ Művészeti fotográfus szakirány
- ◆ Grafikus technikus
- ◆ Mozgóképfelvételező és animációkészítő technikus
- ◆ Nyomdaipari technikus
 - ◆ Nyomdaipari előkészítő szakirány
 - ◆ Nyomdaipari gépmester szakirány
 - ◆ Nyomtatvány-feldolgozó szakirány
- ◆ Nyomdász
 - ◆ Nyomdaipari előkészítő szakirány
 - ◆ Nyomdaipari gépmester szakirány
 - ◆ Nyomtatvány-feldolgozó szakirány

Az ágazati alapképzés során az iskolában matematikai, informatikai alapképzésben részesülnek a tanulók. Az iskola tanműhelyében projektek formájában ismerkednek a szakmákkal. Készítenek tépőtömböt, névjegyet, füzetet, nap-

tárat, brosúrát, könyvet, címkét, dekorációs papírokat, dobozt, plakátot, molinót. A feladatokat kis (6–10 fős) csoportokban közösen végzik el, a fotózástól a grafikai tervezésen át a nyomdai, illetve web-előkészítésig. Együtt készítenek flexó-, ofszet- és szitanyomó formát, együtt nyomtatják digitális nyomógépen, flexó nyomógépen és ofszet nyomógépen. A feldolgozás, termék kiszerelése, könyvkötés, a plakátragasztás és kasírozás is közösen készül. A technikusok és a szakmunkások teljesen azonos tananyagot tanulnak, így biztosított a teljes átjárhatóság az ágazaton belül. A szakmunkásoknál az 1. évben, technikusoknál az 1–2. évben azonos óraszámúban teljesen azonos tananyagból ágazati alapvizsgát tesznek. Ez feltétele a továbbtanulásnak.

A technikusok a 3. évtől (2022. szeptember) a szakmunkástanulók a 2. évtől (2021. szeptember) duális képzésben folytatják szakmai tanulmányaikat. A duális képzőhelyeknek munkaszerződéssel kell alkalmazni a diákokat. Biztosítani kell a képzésüket, gyakorlati és szükség esetén elméleti oktatást is kell tartani. Az oktatást csak szakképzett oktató, mestervizsgával rendelkező szakember vagy az Iparkamara képzését teljesítő szakember végezheti. A tanulók számára a szakmai tananyagnak megfelelő képzést kell biztosítani, tehát nem lehet csak digitális nyomdában vagy ofszetnyomdában, vagy flexó- vagy szitanyomdában végzett gyakorlat. Minden tananyagban meghatározott gyakorlati képzést meg kell kapniuk a tanulóknak. Az oktatást csak néhány szakképzési centrum fogja végezni az országban, ezért valószínűleg kollégiumban laknak majd a tanulók az alapképzés alatt. Utána a lakóhelyükhöz közeli üzemben fogják a duális képzést elvégezni, de természetesen az iskolában is lesznek óráik időszakosan. Ezt úgynevezett oktatási blokkok segítségével tudják megoldani. Vagyis egy-egy tananyagrészt a duális képzésben, üzemben kapja meg és az iskolában is blokkokba lesz szervezve az elméleti, illetve közismereti tárgyak oktatása.

Az oktatás tananyaga illeszkedik a jövő szakemberigényéhez. A munkavégzéshez szükséges szakmai számítások fontos szerepet töltenek be az oktatásban, hiszen a szakmunkásoknak önállóan ki kell számítaniuk a szükséges alapanyagigényt kg-ban, ívben, folyóméterben és négyzetméterben is, illetve a fordulatszámot, ívszámot is meg kell adniuk a példányszámnak megfelelően, a fogszámot és a hengerkerületet, a produkciós számot és a pályaszámot egyaránt.

Ismerni kell a számítógépes programok kezelését, egyedi programozások elveit, hogy egy nyomógépet, vágógépet, hajtógépet vagy stancológépet vagy ipari robotot is tudjanak kezelni és programozni.

Szakmai ismereteket kell szerezniük papírok, kartonok, lemezek, hullámkartonok, öntapadós papírok, fóliák, öntapadós fóliák, alumínium fóliák, fémlamezek, vásznak, molinók, épülethálós és speciális hordozóanyagok, festékek, ragasztók és biztonsági anyagok tulajdonságairól.

A tananyagban szerepel továbbá portré, tárgy-, természet-, rendezvény-, sport-, illetve reprodukciós és tudományos fotók készítése is.

A grafikai tervezésről a feldolgozás technológiai és felhasználási funkcióinak ismeretében kell számot adniuk, hiszen másképp kell előkészíteni a grafikát online felületre, illetve a különböző nyomtatási technológiákhoz és anyagokhoz.

Az animáció és a webes kapcsolatok ismerete, a digitális dokumentumok küldése, a digitális és analóg nyomóforma előkészítése az alkalmazott nyomtatási technológiáknak megfelelően is részét képezik az elsajátítandó tananyagoknak.

A színmenedzsment pontos ismerete nélkülözhetetlen az adott technológia és anyag függvényében.

A képzés során az alábbi technológiákat dolgozzák fel:

- ◆ Flexó tekercs- és íves nyomtatás technológiájának ismerete – papír, öntapadós papír, karton, hullámkarton, fólia, öntapadós fólia, alumínium fólia, fémlemez nyomtatása esetén.
- ◆ Ofszet tekercs- és íves nyomtatás technológiájának ismerete – papír, öntapadós papír, karton, öntapadós fólia nyomtatása esetén.
- ◆ Xerografikus digitális íves és tekercsnyomtatás technológiai ismerete – papír, öntapadós papír, karton, öntapadós fólia nyomtatása esetén.

- ◆ Inkjet digitális íves, tábla- és tekercsnyomtatás technológiai ismerete – papír, öntapadós papír, karton, hullámkarton, fólia, öntapadós fólia, alumínium fólia, lemez, fémlemez, üveg, molinó, textil, épületháló nyomtatása esetén.
- ◆ Szita íves és tekercsnyomtatás technológiai ismerete – papír, öntapadós papír, karton, hullámkarton, fólia, öntapadós fólia, molinó, textil nyomtatása esetén.
- ◆ További analóg és digitális nyomtatási technológiák ismerete.
- ◆ Nyomtatott anyagok felületnemesítése, lakkozás, formalakkozás, fóliázás, fóliaprézelés, dombornyomás, effektlakkozás analóg és digitális formában.
- ◆ Nyomathordozók vágása, perforálása, riccelése és stancolása. Hajtogatás, összehordás, ragasztás, drótfűzés és céna fűzés. Kasírozás, táblakészítés, könyvtestkészítés és táblába beakasztás.
- ◆ Tekercskiszerelés, csomagolófólia-hasítás, címketekercsvágás, csomagolás.
- ◆ Kasírozás, tapétázás, 2D és 3D dekoráció. Molinóvarrás, hegesztés és ringlizés. Vászonképretezés.

A tanuló a teljes szakmai portfólióját is elkészíti a szakmai záróvizsgára a 3. és 5. év végén.

Fontos kiemelni, hogy a nyomdákban is fel kell készülniük a duális képzésre:

- ◆ oktatókat kell képezniük vagy vendégoktatóval szerződniek,
- ◆ a nyomdász mesterek képzése, oktatói csapat létrehozása,
- ◆ az oktatókat felkészíteniük a gyakorlati képzésre, illetve
- ◆ az oktatási anyag nyomdában oktatható részét összeállítani.

Van tehát sok feladat, költség és kihívás, de a jövő szakmunkás-generációja a tét. A magasan képzett szakmunkások pedig az ipar jövőjét jelentik, ezért minden NYOMDÁSZ-nak kötelessége a szakoktatás támogatása!